

רשויות שבת / ו.

תוכן:

- א. הקדמה
- ב. ביאור והגדרת מהות רשויות שבת
- ג. בדרך הגדרת הרשויות - בעלות
- ד. השימושים כמגדירים רשות
- ה. תנאי השטח
- ו. בדין מחיצות ברה"י
- ז. ביאור הרמב"ם ליחס בין הרשויות
- ח. גובה הרשויות
- ט. בית שאין בתוכו עשרה וקירויו משלימו לעשרה
- י. כוורת

א. הקדמה

בעוסקנו בד' רשויות שבת לענין מלאכת הוצאה אנו נפגשים עם רשות היחיד ורשות הרבים כרשויות המתנגדות זו לזו, ושתי רשויות אמצעיות, הממוקמות במקום אמצעי בין רה"ר לרה"י, והן כרמלית ומקום פטור. התיחסות זו ליחס בין ארבעת הרשויות באה לידי ביטוי בחומרתם של האיסורים הנוהגים בהן, שהוצאה מרה"י לרה"ר, וכן להיפך, אסורה מדאורייתא ומתחייבים עליה חטאת, כרת וסקילה, בניגוד להוצאת הרשויות האמצעיות, המותרת באופן עקרוני לכתחילה במקום פטור, ואסורה מדרבנן בכרמלית.

ביחס בין רה"ר לרה"י יש מקום לעיין מהם גורמי הפער בין רה"ר לרה"י, ומתי מוגדר המקום כרה"ר ומתי מוגדר המקום כרה"י. על פניו מתוך תפיסה ראשונית של המושגים רבים ויחיד היה נראה מסתבר לומר, שהגדרת הרשות תלויה בהגדרת הבעלות על הרשות, שכאשר ישנו בעלים יחידים על רשות מסוימת הריהי מוגדרת כרה"י, ואילו כאשר הבעלים אינם אלא שניים ויותר, תוגדר רשות זו כרשות הרבים, שהרי אין כאן בעלות יחיד. עפ"י תפיסה זו יוצא להדיא שחצר השותפין אינה מוגדרת כרה"י, אולם אגן קיי"ל להדיא דבכגון זה חשיבא הרשות כרה"י.

דיון נוסף שיש להכניס לענין הגדרת הרשויות, הוא היחס לדיני הרשויות בשאר התורה. אנו יודעים שחלוק דינו של ספק טומאה ברה"י מדינו של ספק טומאה ברה"ר, אלא דשם באמת הגדרת המקום כרשות היחיד תלויה במציאות הנהוגה באותו מקום, האם במקום ההוא מסתובבים הרבים או לא, אבל אין הדבר תלוי בהלכות המיוחדות עימן אנו נפגשים בסוגייתנו, וצריך להבין מנין נובע פער זה.

ב. ביאור והגדרת מהות רשויות שבת

כאשר אנו עוסקים בשאר דיני התורה אנו עוסקים לכאורה בשאלה מציאותית, שישנם דברים שלא שייכים למציאות בה בפועל יש מספר אנשים, כמו סתירת סוטה וכדו'. בסוגייתנו בעוסקנו בהלכות שבת איננו זקוקים לשאלה המציאותית, מה קורה במקום זה בפועל, אלא בהגדרת הרשות עצמה.

הצורך להגדיר את הרשות עצמה נובע מכך שיש לנו איסור לשנות את מיקומו המהותי של החפץ¹, ולשם כך ישנו צורך להגדיר באופן מהותי שבעת היות החפץ ברשות האחת שונה הדבר במהות מהיותו ברשות האחרת. (כעין הדרך בה מבוארת הגדרת הראשונים את מלאכת הוצאה כמלאכה גרועה, שהיצירה במלאכה זו אינה יצירה פיזית הניכרת לעין, אלא יצירה פנימית מהותית בערבוב רשויות במהלך השבת, שגילתה לנו התורה כי ערבוב רשויות היחיד והרבים הינו איסור מהותי כיון שיוצר ערבוב משמעותי, ב²ניגוד להוצאה מרשות היחיד אחת לחברתה).

הבנה זו בענין רשויות שבת מביאה אותנו להגדיר כי באמת לא היחיד והרבים הם אשר עומדים לנגד עינינו ביחס להגדרתן של רשויות שבת. לא האדם הוא אשר עומד במרכז ההגדרה של רשויות השבת, אלא המהות, תוכנה של הרשות, הכלל והפרט. חצר המשותפת לשניים שייכת היא אמנם לבעלותם של רבים, אבל במהותה היא פרטית, שייכת היא אל ראובן ואל שמעון כפרטים. משא"כ רה"ר שעניינה הוא הכלל שאינו נובע מאיסופם של הפרטים (כבשאר דיני התורה כגון סתירת סוטה וכדו'), אלא הכלל שקודם להתפרטות הפרטים ממנו.

ג. בדרך הגדרת הרשויות - בעלות

עפ"י דרכנו זו בביאור הרשויות כשאלה של כללים ופרטים יש מקום לעיין מה יוצר במקום מסוים הגדרה מהותית שזהו מקום של פרטים, ומה יוצר הגדרה שמקום זה הוא מקום של הכלל. ניתן היה להבין לכאורה מספר אפשרויות במה תלוי הדבר, האם בבעלות, בתשמיש או בהגדרתם של תנאי המקום העומדים לנגד עינינו, וכפי שנשתדל לפרט לקמן:

על פניו ההבנה המסתברת ביותר היתה לומר שהגדרת רשות תלויה **בבעלות**, וכאשר ישנו מקום השייך לכלל הריהו רה"ר במהותו, ומקום השייך לפרט הריהו רה"י במהותו.

הגמרא בעירובין (ו: , כב:) מביאה את דברי רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, "ירושלים אלמלא דלתותיה נעולות בלילה חייבין עליה משום רה"ר", ומבואר להדיא דגם מקום הנמצא בבעלותם של רבים אם הוא מוקף מחיצות (הנעולות אף בלילה) הריהו מוגדר כרשות היחיד.

גם לאחר דברים אלו של הגמרא ניתן להבין שבאמת הגדרת מקום תלויה בבעלות, כך שכאשר יש מקום שהוא בבעלות של יחיד הריהו מוגדר כרה"י ואפילו רבים בוקעים בו, אולם כאשר המקום הוא בבעלות של רבים, אך עם כל זה מוקף מחיצות, יוצרות המחיצות סיבה נוספת להגדיר את המקום כרה"י, שהיא הבדלתו של המקום ע"י מחיצות, וחשיב רה"י אעפ"י שהוא בבעלות הרבים³.

אם נבין כך יצא לנו יתרון מסוים לבעלותו של היחיד על פני בעלותם של הרבים, שבעלות היחיד אינה פוקעת בעקבות שימוש ברשות שלא עפ"י אופיה, בניגוד לבעלות הרבים הפוקעת ע"י מחיצות והגדרת המקום בניגוד לאופיה של הבעלות.

בהסבר הדבר נצטרך לומר שבעלות הרבים זוהי בעלות סתמית שאינה נגזרת מפעולה, בניגוד לבעלות היחיד, שזו תוצאה של פעולה, ולכן קל יותר להפקיע את בעלותם של הרבים.

¹ אמנם ענין זה תלוי בהגדרת מלאכת הוצאה, האם עיקרה נשיאת משא או העברת רשויות, אולם בשלב זה אנו בדרך של העברת רשויות.

² גם ענין זה תלוי בדברי הראשונים בביאור מלאכת מושיט, ע"י ר"ן בפרק 'כלל גדול' בענין זה (ד"ה והמוציא).

³ אמנם בראשונים ובפוסקים לא נמצא כדבר הזה, ומכך נראה שלא קיבלו הנחה זו.

אם נמנע מלקבל את החילוק בין הבעלות ברה"ר לבעלות ברה"י, יצא לנו מבואר שהגדרת רשות אינה תלויה בבעלות, וממילא יש להבין, מדוע אין הדבר תלוי בבעלות, במה הוא כן תלוי, ומדוע:

ד. השימושים כמגדירים רשות

דרך נוספת להבין את הצורה בה מוגדרת הרשות בהגדרה עצמית זהו ע"י **התוכן אותו יוצקים האנשים למקום**. תוכן זה הינו התשמיש בו משמש המקום בפועל, ולפי"ז כאשר ישנו מקום המשמש את היחיד או לפחות מיועד בהגדרתו לשימוש היחיד, הריהו רשות היחיד, ומקום המיועד לשימוש הרבים הריהו רשות הרבים.

יסוד הדברים להבנה זו בגדר רשויות שבת, שהדבר תלוי בתשמיש הרשות, עולה לכאורה מתוך דברי רש"י בהגדרת 'כרמלית', שכתב (ג: סד"ה 'בעי אביי'): "כרמלית לשון יערו וכרמלו, שאינו לא הילוך תמיד לרבים ולא תשמיש רשות היחיד", ומבואר להדיא שהתשמיש הריהו חלק מהגדרת הרשות. מקור נוסף ממנו עולה לכאוף הצורך בתשמיש הוא דברי **השפת אמת** בישוב קושית **רעק"א** בגליון השי"ס (ז). על דברי רש"י לקמן. בגמרא בסוגייתנו (ז). מבואר דקרפף שלא יותר מבית סאתיים שלא הוקף לדירה הריהו מוגדר כרה"י, אך מדרבנן אסור לטלטל בתוכו כדין כרמלית. רעק"א בגהשי"ס מפנה לדברי רש"י לקמן (פ. ד"ה והוא שיש חיוב), וחותרם דבריו בצע"ג. וזו לשון רש"י שם: "אבל אם היה כרמלית מפסיקן כגון קרפף יותר מבית סאתיים... דכיון דלא מפסיק לה רה"י וכי", ומבואר דקרפף אינו רה"י, ודלא כפי שעולה לכאורה מסוגייתנו.

וכתב השפ"א בישוב קושיית רעק"א: "ולכאורה יראה שיטת רש"י דדוקא כשאחר היקף בנה בתוכו דירה, אע"ג דמעיקרא לא הוקף לדירה הוי רה"י, אבל בליכא דירה כלל בהיקף בלבד לא הוי רה"י ביותר מבית סאתיים, וצ"ע". מבואר א"כ להדיא שהשפ"א למד בדעת רש"י שהגדרת המקום תלויה גם בשימושים שבני אדם משתמשים במקום בפועל, ולכן תלויה הגדרת הקרפף בשאלה האם יש שם דירה או לא.

ה. תנאי השטח

כיוון שלישי על פיו נראה שניתן להגדיר את רשויות השבת הוא הגדרת **תנאי השטח ומציאות הקרקע של המקום**, האם קרקע זו ונתוני השטח הקיימים הם נתונים של כלל או של פרט, והאם המקום עצמו עפ"י מצב הקרקע שלו הריהו רה"ר או רה"י.

דרך זו של מבט 'יבש' על נתוני הקרקע נראית אולי קשה מעט מסברה, אולם עפ"י הגדרתנו לעיל את רשויות השבת כמהות של כלל ושל פרט, מסתבר יותר לומר שהמהות נקבעת עפ"י הנתונים היבשים החקוקים במקום, ולא עפ"י הגדרת היעוד אותו הציבו בני האדם בהלבשה מעל פני הקרקע ע"י הילוך, תשמיש וכדו'.

תוספת הסבר והבנה לדרך זו שישנו צורך בהגדרת המקום כמקום מצד נתוני הקרקע ויצירת שם מקום מסוים על הקרקע ניתן אולי להביא מדברי **התוס'** לעיל (ד. ד"ה והא בעינן) בסוגיית מקום ד' על ד'. התוס' שם מבאר את הצורך בעקירה והנחה מעל גבי מקום ד' על ד', וז"ל: "ועוד אומר ר"י דאל יצא איש ממקומו משמע דקאי נמי אחפץ, כלומר ממקומו של חפץ. דרשינן בעירובין (יז): דאל יצא אל יוציא אע"ג דפשטיה דקרא קאי אמקומו של אדם דהיינו ד' אמות, מ"מ משמע נמי מקום החפץ". בדברים אלו של התוס' מבואר לכאורה שהחפץ מוגדר כמשוייך למקום, וגזרה חכמתו יתברך שישנה

בעיה להוציא את החפץ ממצאיאות המקום בה הוא מצוי. ניתן להבין שהגדרת המקום הריהי בהתאם לחפץ, ומה שנקלט מצד נקודת המבט של החפץ הדומם זו הגדרת מקומו הפיזי, וזהו איסור ההוצאה שחל עליו, ולכן לעולם תלוי הדבר בנתונים הפיזיים של מקום המצאות החפץ.

הברייתא בסוגייתנו (ו.) מפרטת סוגים שונים של רה"ר ולא מציינת את המדבר כאחד מסוגי רה"ר. **הגמרא** (ו:) עוסקת בעניין, ואומרת: "ולחשוב נמי מדבר, דהא תניא: איזו היא רשות הרבים - סרטיא ופלטיא גדולה, ומבואות המפולשין, **והמדבר!** - אמר אביי: לא קשיא, כאן - בזמן שישראל שרויין במדבר, כאן - בזמן הזה", וביאור סוגייתנו בפשטות, שבזמן שהיו ישראל במדבר נחשב המדבר כרה"ר, אולם עתה אינו נחשב כרה"ר. וכתבו **התוס'** (ד"ה כאן בזמן) במסקנת סוגיין: "משמע קצת דאינה ר"ה אלא א"כ מצויין שם ששים רבוא כמו במדבר". לומד א"כ התוספות, וכן למדו עוד ראשונים (ובראשם בשם בה"ג, וכ"כ רש"י בעירובין בכ"ד), שהגדרת רה"ר תלויה בהמצאותם של ששים רבוא באותו מקום.

בין החולקים על שיטה זו המצרכת ששים ריבוא בכדי להגדיר את הרשות כרה"ר מצוי גם **הריטב"א** בעירובין (נט.), שכתב בזה"ל:

"ועם כל זה רוב הגאונים ז"ל הם כדעת ר"ת ז"ל דלא בעינן ששים רבוא כלל וכן דעת הרמב"ם ז"ל, וטעם דבריהם שאין לנו ללמוד מדגלי מדבר אלא לענין רשות הרבים ממש שלא תהא מקורה ושיהא בה שש עשרה אמה ושתהא מפולשת אבל לא לענין מנין הדורסים בה".

מבואר בריטב"א דאמנם יסוד הלימוד של הרשויות הוא מהמשכן, אולם עכ"ז מוגבל הלימוד מהמשכן לעניינים מסויימים, כך שלא שייך ללמוד ממנו את מנין הדורסים, אלא את ענין "רשות הרבים ממש". בביאור החילוק בין מנין הדורסים ברשות, לרשות הרבים ממש, נראה פשוט דכוונת הריטב"א לומר שהיכולת ללמוד היא רק לענין הגדרת הרשות עצמה - בתנאי הקרקע שלה, אולם התשמיש בו נוהגים בני האדם אינו שייך להגדרת הרשות, ולכן לא שייך ללמוד מהמדבר ענין זה.

אם אכן צדקו דברינו בהבנת דברי הריטב"א עולה לכאורה שמחלוקת הראשונים בדין ששים ריבוא הריהי תלויה בחקירתנו בגדר הרשויות, האם הרשויות נקבעות עפ"י התשמיש, וממילא יתכן להצריך ששים ריבוא, או שהרשות נקבעת עפ"י נתוני המקום (הקרקע) בלבד, וממילא לא שייך להצריך ששים ריבוא.

רש"י במסכת עירובין חוזר מספר פעמים על הצורך בששים ריבוא בכדי להגדיר את המקום כרשות הרבים, וכפי שכתב לדוגמא על משנת עיר של יחיד (נט. ד"ה עיר): "עיר של יחיד - שלא היו נכנסין בה תמיד ששים רבוא של בני אדם, ולא חשיבא רשות הרבים, דלא דמיא לדגלי מדבר". [אמנם מרש"י בסוגייתנו מדוייק לכאורה להיפך (וכן דייק ה'משכנות יעקב'), שהרי כתב (ד"ה בזמן הזה): "אינו מקום הילוך לרבים, דהולכי מדברות לא שכיחי", ומדוייק לכאורה דאי הוּו שכיחי הולכי מדברות בזה"ז הוה חשיב רה"ר, ואע"ג דליכא ששים ריבוא. אלא שהבית אפרים בתשובתו למשכנות יעקב דחה ראייה זו בעקבות דברי רש"י במסכת עירובין, ובאר שכוונת רש"י דבעינן ששים ריבוא בכל העת ולא רק בפעם אחת, וזו כוונתו של רש"י 'הולכי מדברות לא שכיחי'].

מתוך דברים אלו של רש"י יוצא עפ"י דרכנו, שהוא סובר דהגדרת הרשות תלויה בתשמיש, ומה מתאימים הדברים לדברי רש"י (ג.) שהובאו לעיל, ולישובו של השפת אמת את שיטת רש"י מקושיית רעק"א ביחס לדין קרפף.

אם אכן נקבל את ההגדרה דדין הרשויות תלוי בתשמיש ובתוכן אותו יוצקים בני האדם למקום, מסתבר היה לומר שכל מקום שמתקיים בו תשמיש הרבים יוגדר כרשות הרבים. מסוגיית הגמרא במסכת עירובין שהובאה לעיל ביחס להגדרתה של ירושלים, מבואר שמכיון ודלתותיה של ירושלים נעולות בלילה, הריהי מוקפת מחיצות, ונחשבת כרשות היחיד, ומבואר שישנם נתונים מסוימים שבכוחם להפקיע את ההגדרה הנקבעת עפ"י תשמיש המקום, ולתת הגדרה אחרת למקום. אחד מהנתונים הללו הוא המחיצות, שכאשר ישנן מחיצות, שזו תכונה מובהקת של רשות היחיד, מוגדר מקום זה של הרבים כרשות היחיד.

ו. בדין מחיצות ברה"י

הברייתא בסוגייתנו מביאה פירוט מציאויות שונות של רה"י, וז"ל:

"ואיזו היא רשות היחיד - חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה, וכן גדר שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה - זו היא רשות היחיד גמורה".

הרמב"ם (יד, א) בהביאו את דברי הברייתא מביא את שני המקרים המובאים בברייתא, אך לאחריהם מוסיף מקרה נוסף של רשות היחיד:

"ואי זו רה"י תל שגבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יתר על כן, וכן חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יתר על כן, **וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גובהן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יתר על כן**".

מסדר דברים אלו ברמב"ם נראה להדיא שדין חריץ וגדר המוזכרים בברייתא כדוגמא לרה"י, אינם מוגדרים כרשות היחיד מדין מקום המוקף מחיצות ע"י עשיית מחיצות 'הלכתיות' בדין 'גוד אסיק', אלא מקום זה מוגדר כרה"י אף בלא הגדרה חיובית של מחיצה⁴, כיון שהוא גבוה עשרה או עמוק עשרה⁵.

רש"י בסוגייתנו כותב דברים שונים לכאורה, ומצריך מחיצות חיוביות אף בכותל וחריץ. וזו לשון רש"י (ד"ה קמ"ל גמורה):

"כגון חריץ, וכן גדר, דאמרין מארבעה צדדין **גוד אסיק** פני המחיצה על ראשו, ונמצא ראשו מוקף מארבעה צדדין וחללו ארבעה".

אם עד כה הוכרחנו לחדש בדעת רש"י המצריך תשמיש, שישנן מציאויות בהן על אף תשמיש מסוים במקום ישנם תנאים המפקיעים את התשמיש, הרי לנו חידוש גדול יותר בדעת רש"י, שגם מקום שהוא רה"י זקוק למחיצות, שזהו דין שאינו קשור לתשמיש בפועל אלא לנתוני הקרקע, וצ"ב א"כ כיצד לומד רש"י את הגדרת הרשויות, האם זהו דין תשמיש או שזהו דין מציאות המקום ותנאי הקרקע.

מקור נוסף בדעת רש"י ממנו עולה לכאורה כדברים הללו, שהגדרת רה"י תלויה במחיצות הוא דברי רש"י על כרמלית המוזכרים בפירושו לברייתא (ו), "אינן לא כרה"י - משום דדמיא לרה"ר דאין להם מחיצות", ומבואר לכאורה דגדר רה"י תלוי במחיצות.

⁴ וכ"כ הרמב"ן.

⁵ הרב אורי רותם הציע שהרמב"ם הקדים תחילה את המקרים שנכתבו בברייתא להדיא, ורק לאחר מ"כ הוסיף את המקרה של מקום המוקף מחיצות, כיון שלא נכתב להדיא.

בביאור דברי רש"י נראה שצריך לומר, דבאמת עיקרה של הרשות נקבע עפ"י התשמיש הנהוג במקום, אלא שאין די בכך שזהו התשמיש הנהוג במקום זה בכדי ליצור שם רשות מסוים על המקום, אלא ישנו צורך בהגדרה חיובית בתנאי הקרקע של המקום בכדי שנוכל להתייחס לתשמיש זה כמשהו מהותי השייך לרשות ממש ואינו חיצוני לה.

אם אכן מצריך רש"י תנאים מסוימים בכל אחת מן הרשויות [וכפי שהוכחנו עד עתה ביחס לרה"י (מחיצות ותשמיש) ורה"ר (ששים ריבוא)], נראה לכאורה שרש"י סובר שכל אחת מן הרשויות קובעת ברכה והגדרה לעצמה, ואין לנו רשות אחת מרכזית, כשכל שאר הרשויות הינן בעלות הגדרה שוללת לרשות זו.

כפי שכבר כתבנו לעיל, מתוך דברי הגמרא בעירובין עולה להדיא שישנו דין מחיצות המגדיר מקום כרה"י, ויש להבין מהו הצורך במחיצות.

ניתן להבין שישנו צורך חיובי במחיצות וכפי שראינו בדעת רש"י, ועפ"י נראה לכאורה שחלק מהגדרת הרשות מצריך התפרטות עד לתנאי הקרקע.

מדברי הרמב"ם שהבאנו לעיל רצינו להוכיח כי באמת אין צורך חיובי במחיצות, ודי לנו בכך שהמקום מובדל בגובה עשרה טפחים בכדי להגדירו כרשות היחיד. אמנם מסוגיית הגמרא בעירובין מוכח שמחיצות יכולות להיות גם גורם מכריע ויוצר של רה"י, אולם אי"ז מחייב כלל צורך תמידי במחיצה. עפ"י נאמר שבאמת תנאי הקרקע יכולים להיות שותפים בנתינת השם לרשות, אולם אינם נצרכים לשם כך.

ז. ביאור הרמב"ם ליחס בין הרשויות

מתוך לימודנו זה בדעת הרמב"ם יוצא לכאורה כי ישנו צורך שמקום המוגדר כרה"י יהיה מובדל ממקום אחר בעשרה טפחים, ומכך נראה בשיטתו כי ישנה רשות 'סתמית' של תורה, שאינה נובעת מהגדרות, ורשות היחיד אף היא אינה זקוקה ליצירת שם חיובי עצמי, אלא לשלול ממנה את השייכות והקישור אל הרשות הסתמית של התורה.

הברייתא בסוגייתנו מפרטת את רשויות השבת עפ"י סדר מסוים, רה"י, רה"ר, כרמלית ומקום פטור. הרמב"ם מפרט אף הוא את הרשויות (שבת יד, א) אך הופך את הסדר בין רה"י לרה"ר, ומקדים את רשות הרבים לרשות היחיד, ויש להבין מדוע שינה הרמב"ם מסדר הברייתא.

אם עד כה הנחנו בדעת הרמב"ם שישנה רשות 'סתמית' של תורה, נראה עפ"י סדר הבאת הדברים ברמב"ם, שהוא למד כי רשות הרבים היא הרשות ה'סתמית', ואולי משום כך בחר הרמב"ם לפתוח את הרשויות עם רה"ר, ולא עם רה"י כפי שעשתה הברייתא.

עפ"י הבנה זו בדעת הרמב"ם, שרה"ר היא הרשות הסתמית של התורה, נראה שניתן להבין נקודה תמוהה ברמב"ם, עליה עמד הכס"מ.

כאשר הברייתא בסוגייתנו מביאה את הדוגמאות של רה"ר אינה מונה את המדבר בין המציאויות של רה"ר, ותמחה על כך הסוגיה מכח ברייתא מפורשת שמנתה את המדבר, ותירצה כאן בזמן שישראל שרויים במדבר כאן בזמן הזה. כבר לעיל כתבנו בפטות בביאור הסוגיה, שבזמן שהיו ישראל במדבר נחשב המדבר כרה"ר, אולם עתה אינו נחשב כרה"ר. עפ"י ביאור זה בסוגיה יוצא שלמסקנה לא שייך לכלול את המדבר בתוך רה"ר, כיון דרק בזמן שהיו ישראל במדבר היתה לו הגדרה של רה"ר.

הרמב"ם מונה את המדבר בתוך רה"ר, ותמה על כך **הרב המגיד**, דלכאורה סותרים דבריו את פשוט סוגייתנו. וכתב **הכסף משנה** בישוב שיטתו:

"כתב הרב המגיד מ"ש רבינו המדברות והיערים ר"ה הוא דבר מתמיה וכו' ע"כ בזמן שהיו ישראל שרויים במדבר וכו'. **כתב ה"ר אברהם בנו של רבינו** שיי"מ בזמן שישראל חונים במדבר והיו מחנותיהם סדורים בו היה לגבן כמו בקעה ושדה ומאי דדמי להו ובזמן הזה שאין ישראל דרים בו אלא כל מי שירצה הולך ועובר בתוכו הוא רה"ר וטעמא דמסתברא הוא, ולענין יערים לא דמי לים ובקעה שהים אין תשמישו נוח כיער והבקעה והאצטוונית וקרן זוית אע"פ שיש רשות לרבים להכנס לתוכן אין להם צורך בהם כיער שהכל צריכים לעצים ולהם דרך עליו כמדבר".

מבואר בכס"מ דלדעת הרמב"ם כל מקום שהרבים יכולים להלך בו בנחות ובנעימות הריהו מוגדר כרה"ר, ומשמע מכך שבאמת המציאות ה'סתמית' הריהו רה"ר, ומש"ה כל זמן שאין איזושהי מניעה בהגדרת המקום כרה"ר הריהו מוגדר כרה"ר ואעפ"י שאין לו הגדרות מיוחדות הנותנות לו שם של רה"ר.

התחדש א"כ לדעת הרמב"ם שהמציאות ה'סתמית' היא רה"ר, ולעומתה רה"י אינה בעלת הגדרה עצמית, אלא רשות שיש בה מניעות מסוימות המונעות מאיתנו להגדירה כרה"ר, כגון הבדלה בגובה עשרה טפחים מהמציאות ה'סתמית' הקיימת בעולם.

כהבנה זו בדעת הרמב"ם נראה מפורש מדבריו **בפיהמ"ש** (פ"א משנה א), שכתב בהגדרת רה"י: "והשני רשות היחיד, והוא המקום שאין הרבים בוקעין בו" ומבואר דגדר רה"י אינו אלא שלילת הרבים במקום זה. מקור נוסף בפיהמ"ש ממנו נראה מוכח כדברים הללו הוא מה שכתב הרמב"ם בהגדרת כרמלית, בסוף פירוט הרשויות בביאור השם כרמלית (כדברים האלה איתא הן בתרגום אבן תיבון והן בתרגומו של הרב קפאח):

"ונקראת כרמלית שהיא דומה לאשה אלמנה שאינה בתולה ולא אשת איש, **כך רשות זו אינה רשות הרבים ולא נשלמו בה תנאי רשות היחיד**, ויהיה עיקר השם כארמלית".

ומבואר לכאורה להדיא שרה"ר היא המציאות הראשונית סתמית ורה"י היא רשות בעלת **תנאים** מיוחדים, וזו לשונו של הרמב"ם, שהכרמלית אינה לא רה"ר ואין לה ג"כ את תנאיה של רה"י.

עפ"י הגדרתנו ברמב"ם יוצא שרה"י זקוקה לתנאים מסויימים כדי להבדילה מרה"ר, ולפיכך ישנו צורך בהבדלה גבוהה עשרה טפחים. כמובן גם הרמב"ם מודה שמחיצות מועילות בכדי להגדיר מקום מסויים כרה"י, והדבר פשוט מסברה דאין לך הבדלה טובה יותר ממחיצות. הגמרא בסוגייתנו (ו. - ו:) מביאה את שיטת רבי יהודה הסובר דדי בשתי מחיצות בכדי להגדיר מקום כרשות היחיד:

"דתניא, יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צדי רשות הרבים, עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ונושא ונותן באמצע".

על פניו נראה פשוט דשתי מחיצות אינן מונעות ומעכבות את הרבים מללכת במקום זה, ואינן יוצרות חיץ והבדלה בין המקום הזה לרה"ר (שהרי סוכ"ס דרך הרבים אינה אלא ממקום אחד לצידו השני, ולא הליכה סתמית לכל רוח, וכדרך הרחובות והכבישים היום), ועכ"ז סובר ר"י דבשתי מחיצות סגי, ולכאורה דלא כפי שביארנו בדעת הרמב"ם.

בביאור דעת הרמב"ם נראה שניתן ללכת בשתי דרכים: או שנאמר דבזה גופא פליגי רבי יהודה ורבנן, האם תפקיד המחיצות הוא ליצור הבדלה בין רה"ר לרה"י, או דזהו דין עצמי, שמקום המוקף מחיצות

הריהו רה"י ואפילו כאשר אינו מובדל. או שנאמר שבאמת גם במקום שמוקף בשתי מחיצות יש הבדלה משטח רה"ר, מפני שבמקום זה הוגבלה תנועת האנשים ואינם יכולים לנוע אלא לשתי רוחות ולא לארבע.

ח. גובה הרשויות

בענין גובה הרשויות מפורש בגמרא (ז). דיחנו חילוק בין רה"ר וקרמלית שגובהן עד עשרה טפחים, לרה"י שגובהה עולה עד לרקיע. בביאור יסוד החילוק בין רה"ר וקרמלית לרה"י יש לעיין מדוע באמת חלוקות הרשויות זו מזו בעניינן, ומהי המציאות הפשוטה והיסודית ומהי המציאות המחודשת - האם בסתמא מסתבר לומר שהרשות עולה עד לרקיע, וישנו חידוש מיוחד ברה"ר דגובהה עד י"ט בלבד, או דמסתמא סתם רשות שייכת עד י"ט, וישנו חידוש מיוחד ברה"י דעולה עד לרקיע.

בביאור דינה של רה"ר שעולה עד עשרה טפחים כתב רש"י (ז. ד"ה חייב): "ואי למעלה מעשרה הוא דלא שלטי ביה רבים - הוי אורא בעלמא, מקום פטור", ומבואר ברש"י דדין רה"ר שאינה עולה עד לרקיע זהו משום דלא שלטי בה רבים, ונראית כוונתו דתשמיש רה"ר הריהו עד עשרה טפחים ותו לא. עפ"י דברים אלו של רש"י נראה בפשטות לבאר דין רה"י - דברה"י באמת עולה התשמיש עד לרקיע, שבעוד וברה"ר דרך השימוש היא ההליכה וההתקדמות של האנשים ברשות, וממילא מוגדר מקום הילוכם עד עשרה טפחים, ברה"י אופי השימוש הוא מקומי. שימוש כזה בצורה מקומית שייכת בו התאספות וצבירה, ומש"ה גובה הרשות והתשמיש מוגדר עד לרקיע, דלעולם רשאי האדם לצבור תשמישיו ולעלות עד לרקיע.

[דרך אפשרית נוספת היא להגדיר דבאמת אין הבדל מהותי באופי התשמיש בין רה"ר לרה"י ובשניהם השימוש עד לגובה עשרה טפחים ותו לא. אם נבין כדרך זו נצטרך לחדש דחלוקה רה"י מרה"ר בדרך ההגדרה, שבעוד שדרך הגדרת רה"ר היא עפ"י השימושים הנהוגים בה, הגדרתה של רה"י אינה תלויה בשימושים, אלא בדינים אחרים. לפ"ז מבואר דדוקא רה"י עולה עד לרקיע, כיון דדוקא ברה"י יש לרשות הגדרת מקום עצמית, וממילא הריהו עולה עד לרקיע, אולם רה"ר אינה רשות המוגדרת כמקום אלא כתשמיש, ומקום התשמיש הריהו עד גובה עשרה טפחים].

אמנם נראה בפשטות שניתן לחלק בין רה"ר לרה"י גם בענין אחר שאינו קשור לתשמיש כלל. יסוד הדברים להבנה זו מופיע בדברי ר' חיים הלוי סולובייצ'יק (חידושי הגר"ח על הרמב"ם סוכה ד, יא):

"והנראה לומר בדעת הרמב"ם, דס"ל דהא דרה"י עולה עד לרקיע אין זה משום דינא דגוד אסיק, כי אם דהוא דין בפני עצמו דהמחיצות התחתונות שיש בהן עשרה גודרות את המקום עד לרקיע ומשוו ליה לכוליה רה"י, וזהו כללא במחיצות דכל שיש בהן שיעורא דעשרה גודרות את המקום עד לרקיע, אשר על כן שפיר הוי תל רה"י עד לרקיע ואע"ג דלא אמרינן ביה גוד אסיק מחיצתא, משום דהמחיצות החיצונות של התל הסובבות אותו הם גודרות את המקום עד לרקיע ועושין אותו רה"י".

בדברים אלו של ר' חיים מבואר לכאורה דבר פלא, שישנו דין במחיצות שאם המקום מוקף במחיצות מועילות המחיצות לא רק לגובהן אלא עד השמים, ואף בלא חידושים הלכתיים של גוד אסיק וכדו', ויש להבין מדוע.

בביאור הדברים נראה פשוט שאם תפקיד המחיצות הוא ליצור תנאים מסויימים והגדרות מסוימות ברשות הפנימית אזי קשה מדוע באמת גם בגובה שאינו מוקף במחיצות ישנו דין שכזה. אולם אם נבין כמו שלמדנו עד עתה בדעת הרמב"ם, שתפקיד המחיצות הוא ליצור הבדלה של הרשות מרשות הרבים,

אזי נראה מבואר שכאשר ישנן מחיצות בתחתית הרשות, רשות זו מובדלת מהרה"ר עד לרקיע, וממילא מקבלת היא את הגדרת הרשות עד לרקיע. יסוד זה בביאור גובהה של רה"י כתב ר' חיים בדעת הרמב"ם, ומה מתאימים הדברים לדרך לימודנו ברמב"ם, שרה"ר היא המציאות הסתמית, וכל שאר הרשויות אינן זקוקות אלא להבדלה מרה"ר (אמנם רש"י החולק בהבנת מהות הרשויות על הרמב"ם, ביאר עפ"י דרכו, דגובה הרשויות נגזר מן התשמישים).

עפ"י דרכנו זו בביאור דין הרשויות, שכל מקום המובדל מרה"ר הריהו מקבל את שם הרשות עד לרקיע, יוצא לכאורה שגובהה של כרמלית עולה עד לרקיע, ואנן קיי"ל (ז): "דעד עשרה הוא דהויא כרמלית, למעלה מעשרה טפחים - לא הוי כרמלית", ויש להבין מדוע.

בישוב קושיה זו נראה שניתן להציע דזהו גופא חלק מחידוש הגמרא (ז): בהא דכרמלית יש בה מקולי רה"ר ומקולי רה"י, ומשמעות הדבר - דמעיקרא היינו מגדירים את הכרמלית עד לרקיע וכדין רה"י, אלא שהקלנו בכרמלית מקולי רה"ר לבל יהיה לה צד חומרא יתר על רה"ר.

דרך נוספת בישוב קושיה זו נראה לומר אם נשנה מעט את ההבנה בדין כרמלית. בגדר כרמלית ניתן לחדש, שהכרמלית אין עניינה המובדלות מרה"ר, אלא חסרון התנאים מתנאי רה"ר, וא"כ הרי שכרמלית היא כרה"ר חסרה, ולפיכך גובהה עד עשרה טפחים. כבר לעיל הבאנו את דברי הגמרא (ז): המגדירה דרה"ר דלא מסתגיא בהדיא, או דלא ניחא תשמישתיה, חשיבא כרמלית, ומתאימים הדברים להפליא, שכל רה"ר החסרה מכח הרבים חשיבא כרמלית.

ט. בית שאין בתוכו עשרה וקירוי משלימו לעשרה

הגמרא בסוגייתנו מביאה את דברי רב גידל:

"אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף אמר רב: בית שאין תוכו עשרה, וקרוי משלימו לעשרה, על גגו - מותר לטלטל בכולו, בתוכו - אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות" (ככרמלית).

בדברים אלו של רב גידל מבואר, דבית שאין בחללו עשרה טפחים אך יחד עם גגו יש עשרה טפחים, חשיב חללו מבפנים ככרמלית, ואילו על גגו חשיב כרה"י.

השו"ע (שמה, טו) פוסק את דבריו של רב גידל, וכתב על כך **הביאור הלכה** (ד"ה תוכו כרמלית):

"לכאורה פירושו דאם הוציא מזה לרה"י אינו חייב. אבל באמת מסתפקא אולי מה"י רה"י הוא אלא דרבנן גזרו דליהוי כרמלית לחומרא שלא יטלטלו בו אלא בד"א אפילו רחב הרבה וכמו שמסיים הגמרא [וקצת אסמכתא לזה מדלא קאמר הגמרא בקיצור תוכו כרמלית ועל גבו רה"י]. ומה דכתב המחבר תוכו כרמלית היינו דאסור להוציא דרך ארובת הגג למעלה על הגג או לרה"י שהיה סמוך לו".

כלומר מציע הביאור הלכה לבאר הלכה זו של בית, דמדאורייתא חשיב רה"י, אלא דרבנן גזרו דאעפ"י אסור לטלטל אלא בד' אמות, ככרמלית.

על הצעה זו של הביאה"ל תמה **הרב פרנק** (הר צבי שבת ז):

"יש לעיין בזה דלכאורה מסתבר דזה מהלכה למשה מסיני דרה"י הוא דוקא כשיש לו מחיצות עשרה טפחים, אבל בלי מחיצות עשרה אין לו דין רה"י דבר תורה, כן היה נראה ליי".

הרב פרנק בקושייתו מניח דבית זה אין לו מחיצות עשרה, ולפיכך תמה מדוע להחשיב בית זה כרה"י. על הנחה זו של הרב פרנק ניתן לחלוק לכאורה, דהגם דבבית זה אין מחיצות עשרה מבפנים, סוכ"ס יש מחיצות עשרה מבחוץ. אם מבינים שעניינן של המחיצות הוא לתשמיש הבית מבפנים, הרי מסתבר לומר דהכא לית לן מחיצות עשרה טפחים. אולם אם נבין שתפקיד המחיצות הוא ליצור חיץ והבדלה

בין הרה"ר לרה"י, מסתבר לומר שהמחיצות נמדדות מבחוץ, וממילא בהני מחיצות איכא עשרה, וחשיבא האי רשות כרה"י מן התורה.

יתכן לומר דענין זה נעוץ במחלוקת ראשונים⁶: את סיבת ההגדרה של הבית מתוכו ככרמלית מבאר רש"י, "דכיון דלא גבוה המחיצה עשרה", ומבואר דיש כאן חיסרון בגובה המחיצה. דרך שונה בביאור הענין כתב ר"ח: "כיון דלא חזי לדירה אין המחיצות מועילות, אלא כמו שאין שם מחיצות דמו", ומבואר דבאמת מעיקר הדין חשיבי הני מחיצות כמחיצות, אלא שמחמת בעיית התשמיש בהאי רשות, גזרו עליה דתיהוי ככרמלית.

הרמב"ם בהלכותיו משמיט הלכה זו של בית שאין בתוכו עשרה וקירוי משלימו לעשרה, ותמה על כך **הצל"ח** (ז:):

"הנה הרמב"ם השמיט ולא הביא הך דרב גידל ולא מה דאמר אב"י עלה ואם חקק בה ד' על ד' וכו', והוא תמוה, שהרי אין חולק עליו בשמעתין, ולא ראיתי לנושאי כליו שהרגישו בזה. ונראה דס"ל לרבינו דהך סוגיא נדחית מהלכה..."

הצל"ח בדבריו מציע לומר דלפי הרמב"ם נדחו דברי רב גידל מן ההלכה, מפני שדברי רב גידל מתבססים על שיטת רב חסדא (עירובין צג, ב) בענין מחיצה חמשה וגידוד חמשה, וז"ל:

"ונראה דס"ל לרבינו דהך סוגיא נדחית מהלכה, וס"ל גידוד חמשה ומחיצה חמשה דאמר רב חסדא בעירובין (דף צ"ג ע"ב) דאין מצטרפין, היינו תל גבוה חמשה ועשו עליו מחיצה חמשה כפירוש אי נמי שכתבו התוס' בגיטין ט"ו ע"ב בד"ה גידוד... וא"כ כיון דאיפסקא הלכתא שם בעירובין ובגיטין דגידוד ומחיצה מצטרפים, ממילא ליתא לדרב גידל, דמה לי קרקעיתו דהיינו תל חמשה משלימו ומה לי קירויי משלימו. לכך כיון שרבינו פסק בפרק ט"ז מה' שבת הלכה ט"ו דגידוד ומחיצה מצטרפים, לכך השמיט הך דרב גידל".

מבואר בדברי הצל"ח שהרמב"ם דחה להא דרב גידל כיון דס"ל שישנה תלות בין שיטת רב גידל לשיטת רב חסדא הסובר דמחיצה חמשה וגידוד חמשה אינם מצטרפים, והרמב"ם עצמו ס"ל דמחיצה חמשה וגידוד חמשה מצטרפים וכדעת אמימר שם.

בביאור הקישור של סוגיית מחיצה חמשה וגידוד חמשה לסוגייתנו, נראה פשוט שהרמב"ם בסוגייתנו אזיל לשיטתו, דכיון ובהאי בית יש לנו מחיצות גבוהות עשרה לעומד מבחוץ (שהרי קירוי משלימו לעשרה), חשיב המקום **כמקום מובדל** והוי רה"י. אמנם על אף הגדרתו של המקום כרה"י, כיון שהעומד מבפנים אינו חש שהוא מוקף מחיצות עשרה, איכא למגזר בהאי מקום דלהוי ככרמלית (וכפי שבארנו בדעת הביאור הלכה), וזו שיטת רב גידל. מקרה נוסף בו ישנה מציאות כזו של מקום מובדל עשרה אך העומד מבפנים אינו חש את ההבדלה, הוא גידוד חמשה ומחיצה חמשה, בו נחלקו רב חסדא ואמימר, שלפי רב חסדא אינם מצטרפים ולפי אמימר מצטרפים. מכך שסובר אמימר דמחיצה חמשה וגידוד חמשה מצטרפים ולא גזרינן דליחשיב ככרמלית, לומד הרמב"ם דמוכיח הדבר דפליג אמימר אדרב גידל, ומש"ה כיון שבענין מחיצה חמשה ס"ל להרמב"ם כאמימר, השמיט הרמב"ם את דברי רב גידל בענין בית שקירוי משלימו לעשרה.

⁶ בענין מחלוקת ראשונים זו יש להאריך הרבה, ר' מחלוקת התוס' ותו"י (ז: ד"ה ואם חקק), וכן ברא"ש סי' י"א ובק"נ שם.

י. כוורת

לאחר עיסוקה של הסוגיה בדין ד' רשויות שבת עוברת הגמרא לעסוק בדין זורק כוורת. הגמרא מבארת שהזורק כוורת שרוחבה (קוטר המעגל) שישה טפחים וגובהה י"ט פטור, כיון שהכוורת מוגדרת כרשות היחיד⁷. בכדי שעגול יוגדר כרה"י ישנו צורך שניתן יהיה לרבע בתוכו ריבוע של ד' על ד', ולכן ישנו צורך שרוחב הכוורת יהיה חמשה טפחים ושלוש חמישיות (עפ"י הכלל דכל אמתא בריבועא, אמתא ותרי חומשי באלכסונא). כפי שכבר כתבנו הגמרא בסוגייתנו הצריכה רוחב כוורת של שישה טפחים, וקשה מדוע לא הסתפקה הסוגיה ברוחב של חמשה טפחים ושלוש חמישיות.

בישוב קושיה זו מצינו שת דרכים בראשונים:

רש"י בסוגיית כוורת (ד"ה גבוהה עשרה) כותב:

"ואבי לא דק, ולחומר הוא דלא דק, ולהפרישו מאיסור שבת, אף על גב דיש כאן אלכסון באינה רחבה ששה - מחייב ליה מדרבנן עד דאיכא ששה, אבל ודאי, לענין קרבן לא מייתי אי הויא חמשה טפחים ושלשה חומשין, דהוי כזורק רשות".

בדברי רש"י מבואר דבאמת מספיק שרוחב הכוורת יהיה חמשה טפחים ושתי שלישי, אלא דלא דק.

על שיטת רש"י בביאור קושיה זו חולקים **הרי"ף** ו**ר"ח** (דברי הר"ח הובאו בתוד"ה רחבה שישה פטור), וז"ל הרי"ף בבארו ענין זה:

"ולפיכך הוצרכנו להוסיף ברוחב העגול שהוא אלכסונו של מרובע ב' חומשין של ד' טפחים שהן ח' חומשין לכל טפח וטפח ב' חומשין כדי שיהא אורך הצלע של מרובע החקוק בתוכו ארבעה טפחים **ועוד הוספנו שני חומשין לעובי ב' המחיצות** של כוורת חומש מכאן וחומש מכאן הרי עשרה חומשין שהן שני טפחים נמצא (חללה) ששה טפחים לא פחות ולא יותר".

מבואר ברי"ף דישנו צורך בתוספת שתי חמישיות הטפח בעבור המחיצות (חמישית הטפח לכל מחיצה). מתוך דברי הרי"ף עולה, דמה דבעינן מקום ד' על ד' בכוורת זהו לבד מהמחיצות, בניגוד לרש"י שלמד דמחיצות הכוורת נכללות בתוך מנין הד' על ד'.

על הבנה זו של הרי"ף ור"ח יש להעיר, דלכאורה ישנו חוסר עקביות בסוגיה לענין הכללת המחיצות בשיעורי הרשות, דאע"ג דבעינן גובה י"ט ברה"י, מועילות מחיצות הכוורת למנין זה, בניגוד לרוחב ד' על ד', ששם לא מועילות מחיצות הכוורת להגדיר את הכוורת כרחבה ד' על ד'.

הערה זו על שיטת הרי"ף והר"ח מקשים כבר **התוס'** בהביאם את דברי הר"ח, וז"ל: "אף ע"ג דאין אויר גבוה י' אלא עם השולים, מצטרפין עם האויר לענין גובה, דהלכתא גידוד ה' ומחיצה ה' מצטרפין". מבואר בתוס' דקושיה זו לא קשה כיון דקיי"ל מחיצה חמשה וגידוד חמשה מצטרפין, ויש להבין את סברת הענין מדוע באמת חלוק הגובה של הרשות מרוחבה.

בביאור הדברים נראה פשוט דלענין ד' על ד' בעינן מקום מציאותי בפועל כשיעור הזה, שבפחות מכן נפגמים שימושי הרשות, ולא שייך להחשיב מקום זה כרשות. אמנם לענין גובה הרשויות ניתן להבין דבאמת לא בעינן גובה עשר אלא תוצאה, שמקום מסוים מובדל מהמקום האחר בעשרה טפחים, ולכן כאשר בסה"כ יש לי מקום המובדל בעשרה טפחים סגי בהכי, ואעפ"י שאני נזקק למחיצות בשביל שיעור זה.

הבנה זו מסתדרת היטב עם לימודנו בדעת הרמב"ם, שהצורך בעשרה טפחים הוא בשביל להבדיל את המקום, אולם עפ"י דרכנו בדעת רש"י, דישנו דין של גובה עשרה טפחים מסתבר לומר דבאמת שווה

⁷ בענין סיבת הפטור המדויקת נחלקו הראשונים, ר' רש"י, תוס', רי"ף, שו"ע (שמה, ו) ובמג"א שם, ואכ"מ.

דין הרוחב לדין הגובה, ואם לענין הגובה נכללות המחיצות במנין, הוא הדין לענין הרוחב. עפ"י הבנה זו יוצא מוכרח שהמחיצות נמדדות עם הרשות, שהרי די בגובה י"ט בכורת, וממילא יוצא שהמחיצות נמדדות עם חלל הכורת הן לגובה והן לרוחב, ולפיכך כתב רש"י דסגי בחמשה טפחים ושלוש חמישיות. **הרמב"ם** (יד, א) מפרט את סוגי הרשויות השונים, ובהביאו את דין רה"י כתב באחת מהדוגמאות: "וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גובהן עשרה **וביניהן** ארבעה על ארבעה". מתוך דברים אלו של הרמב"ם הוכיח הגר"ח **מבריסק** שהרמב"ם סובר כדעת הרי"ף, דהמחיצות אינן נכללות בשטח ד' על ד', ובעיני שטח ד' על ד' לבד מהמחיצות.

עפ"י הבנה זו יוצא לנו בדעת הרמב"ם שהוא צריך לבאר את דין כורת כשיטת הרי"ף דישנו חילוק בין גובה הרשות לרוחבה, ומה מתאימים הדברים לשיטתו, דהצורך בגובה עשרה טפחים הוא בכדי ליצור מקום מובדל, וכמו שנתבאר.